

Network Services
Teija Lahti-Nuuttila

8.11.2021

BFRK/3/060/2021

Eduskunnan valtionvarainvaliokunta

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teema: RRF-rahoituksen kokonaisuus, mm. rahoituksen käyttö, kohdentuminen ja vaikuttavuus

Yhteenveto Business Finlandin lausunnosta.

- Business Finlandin RRF-investointien lähtökohtana on globaali kysyntä vihreän siirtymän ja digitaalisen transformaation ratkaisuille ja näiden tarjoama valtava vientipotentiaali suomalaisille yrityksille, jolloin käytetyt RRF eurot on mahdollista saada moninkertaisesti takaisin vientituloina.
- Rahoitus mahdollistaa elinkeinojen rohkeaan uudistumisen ja viennin kasvattamisen sekä vauhdittaa investointeja Suomeen. Rahoitus vahvistaa eri kokoisten yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä sekä luo yhteistyöalustoja ja kokeiluympäristöjä, joilla tutkimustulosten hyödyntäminen vauhdittuu. Rahoitusta kanavoidaan myös yritysten pilotointi-, demonstrointi- ja investointihankkeisiin mahdollistamaan uusien kestävien ratkaisujen käyttöönottoa.
- Matkailutoimialan, luovien alojen, terveyden- ja hyvinvointialan sekä vähähiilisyyden ja rakennetun ympäristön alueilla RRF-rahoitus mahdollistaa myös ohjelmallista toimintaa viennin edistämiseksi innovaatorahoituksen lisäksi.
- Business Finland hyödyntää yrityksille ennestään tuttuja rahoitusinstrumenttejaan RRF-haussa, mikä on mahdollistanut nopean liikkeelle lähdön. Jo käynnistyneiden hakujen perusteella yritysten tarve rahoitukselle on suurta ja rahoituksen kysyntä on ylittänyt jopa moninkertaisesti käytettävissä olevan rahoitusallokaation.
- Ilman RRF-varoja Business Finlandin kautta asiakkaille kanavoituva rahoitus putoaisi vuonna 2022 tähän vuoteen verrattuna -89,289 milj. euroa.
- Ensi vuodelle kohdistuva Business Finlandin kannusteiden määräaikainen kasvu ei valitettavasti riitä nostamaan kannusteita sille polulle, joka johtaisi Suomen t&k-panostusten nousuun 4 %:iin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä ja vuonna 2024 odotettavissa on raju pudotus.

Business Finlandin lausunnon lähtökohdat

Business Finland toimii innovaatorahoittajana, edistää vientiä, matkailua sekä investointeja Suomeen. Autamme Suomessa toimivia yrityksiä menestymään globaalisti, kehittämään kestäviä ratkaisuja sekä uudistamaan rohkeasti liiketoimintaansa. Tuemme yritysten ja tutkimusryhmien yhteistyötä, jotta uudet avaukset kehittyvät

BFRK/3/060/2021

Network Services
Teija Lahti-Nuuttila

8.11.2021

ratkaisuksi. Näin edistämme kansantalouden tuottavuutta ja teemme Suomesta houkuttelevan toimintaympäristön sekä kestäväen kehityksen suurvallan.

Suomen kestäväen kasvun ohjelman tavoite on Business Finlandin näkökulmasta oikean suuntainen ja hyvin perusteltu. Business Finlandin oma toiminta-ajatus on hyvin yhdensuuntainen ohjelman tavoitteiden kanssa, minkä vuoksi sen on helppo sitoutua ohjelman tavoitteisiin ja ripeään toimeenpanoon. Ohjelman rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU). Elpymisväline jakaantuu seitsemään ohjelmaan, joista elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) on kooltaan ylivoimaisesti suurin.

Vientikelpoisiin elinkeinoja uudistaviin ratkaisuihin panostaminen lisää vaikuttavuutta

Business Finlandin kautta on kanavoitumassa RRF-rahoitusta sekä vientiä edistäviä palveluita arviolta 530 miljoonan euron arvosta vuosina 2021-2023. Business Finlandin osuus kohdistuu Suomen kestäväen kasvun ohjelman pilareihin 1-3. Rahoituksen aihealueet näkyvät kuvasta 1. Business Finlandin kautta tehtävä elvytys tähtää ensisijaisesti elinkeinojen uudistumiseen, eikä Business Finlandin toimintaa säätelevä säädöspohja edes mahdollista taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten tukemista.

Kuva 1. Business Finlandin rooli Suomen kestäväen kasvun ohjelman toteutuksessa.

Lähde: Suomen kestäväen kasvun ohjelma, Business Finland

Business Finlandin RRF-investointien lähtökohtana on vihreä siirtymä ja digitaalinen transformaatio globaalisti ja näiden tarjoama vientipotentiaali suomalaisille yrityksille. Suomen erityinen uuden kasvun mahdollisuus liittyy vastuulliseen ja kestäväen kehitystä tukevaan liiketoimintaan sekä digitaalisen murroksen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Globaali kysyntä näiden alojen ratkaisuille on valtava, joten vientikelpoisten ratkaisujen kehittämiseen käytetyt eurot on mahdollista saada moninkertaisesti takaisin vientituloina. Elpymispaketti vauhdittaa koko Euroopan investointeja vihreään siirtymään, ja samankaltainen muutos tapahtuu globaalisti kaikkialla. Meidän on panostettava nyt sellaisiin ratkaisuihin, mitkä ovat jo lähtökohtaisesti vientikelpoisia, jolloin yrityksemme pääsisivät osallisiksi EU:n laajuisiin investointeihin. Tämä lisää elpymispaketin vaikuttavuutta merkittävästi.

BFRK/3/060/2021

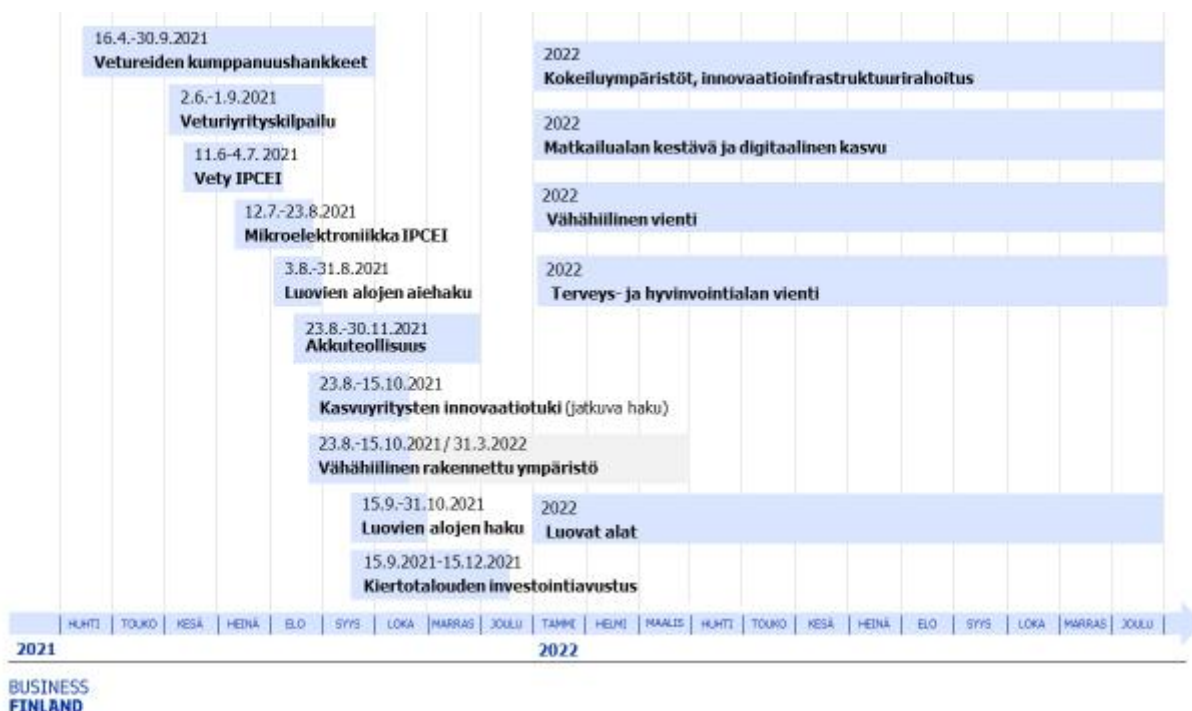
Network Services
Teija Lahti-Nuuttila

8.11.2021

Business Finlandin RRF-rahoitushakujen kautta voidaan tukea yritysten ja tutkimusorganisaatioiden tutkimus- ja kehitystyötä, yritysten, tutkimusorganisaatioiden ja kaupunkien kokeilu ympäristöjen kehittämistä sekä yritysten pilotointi-, demonstroiointi- ja investointihankkeita, joista osa hausta kohdistuu yhteiseurooppalaisiin IPCEI-hankkeisiin (Important Projects of Common European Interest). Suomessa toteutettavien RRF -hakujen lisäksi Business Finlandin ulkomaan toimipisteet käyvät läpi aktiivisesti muiden maiden elpymissuunnitelmia ja tunnistavat markkinamahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Matkailutoimialan, luovien alojen, terveyden- ja hyvinvointialan sekä vähähiilisuuden ja rakennetun ympäristön alueilla RRF-rahoitus mahdollistaa myös ohjelmallista toimintaa viennin edistämiseksi innovaatorahoituksen lisäksi.

RRF-rahoitus vauhdittaa yritysten kilpailukykyä ja vientiä sekä vahvojen ekosysteemien rakentumista

Business Finland hyödyntää yrityksille ennestään tuttuja rahoitusinstrumenttejaan RRF-haussa, mikä on mahdollistanut nopean liikkeen lähdön. Kuvasta 2 näkyy jo käynnistyneet sekä parhaillaan suunnitteilla olevat haut. Hakujen käynnistäminen on ollut mahdollista vuoden 2021 lisätalousarvion perusteella. Ensimmäisten hakujen rahoituspäätösten valmistelu on käynnissä. Osa hausta järjestetään useampana vuonna. Koska haut ovat vielä auki tai vasta päättyneet, ei vielä voida arvioida tuloksia tarkemmin. Kuitenkin jo nyt on selvää, että yritysten tarve rahoitukselle on suurta. Monissa haussa rahoituksen kysyntä on jo nyt ylittänyt jopa moninkertaisesti käytettävissä olevan rahoitusallokaation.

Kuva 2 Business Finlandin käynnistämät ja suunnitteilla olevat haut. Osa vuonna 2021 käynnistetyistä hausta toteutetaan myös vuonna 2022.

Tavoitteenamme on auttaa yrityksiä lisäämään kilpailukykyään sekä saavuttamaan edelläkävijän asema. RRF-rahoitus mahdollistaa elinkeinojen rohkeaan uudistumisen ja viennin kasvattamisen. Rahoitus vahvistaa eri kokoisten yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä sekä luo yhteistyöalustoja ja kokeiluympäristöjä, joilla tutkimustulosten hyödyntäminen vauhdittuu. Eri hakuja myös nivotaan yhteen siten, että voidaan synnyttää laajempia kokonaisuuksia. Veturikiilpailun lisäksi kumppanuushaut liittyvät veturiekosysteemeihin kuten myös infrastruktuurihakua ja kasvuyrityksille suunnattua hakua voidaan linkittää veturiekosysteemeihin.

BFRK/3/060/2021

Network Services
Teija Lahti-Nuuttila

8.11.2021

Business Finlandin toiminnan vaikuttavuudesta t&k-toiminnan, viennin, matkailun ja ulkomaisten investointien vauhdittajana ja elinkeinojen uudistajana on jo pidemmältä ajalta vakuuttavaa tutkimusnäyttöä (ks. [Innovaatioista kilpailukykyä ja kestävää kasvua -raportti 2021](#)). Esimerkiksi Business Finlandin innovaatorahoituksessa liikevaihto-odotus on keskimäärin 25 x julkisen rahoituksen määrä. Seurantatutkimusten mukaan odotukset saavutetaan, joskin yritysten ennustetta hieman myöhemmin. Vuonna 2020 liikkeelle lähteneet Veturit ovat sitoutuneet kasvattamaan TKI-panoksiaan vuoteen 2025 mennessä yhteensä n. 465 miljoonalla eurolla (BF:n rahoituksen kerroinvaikutus 2,8), luomaan uutta kasvua n. 565 miljoonaa euroa (BF:n rahoituksen kerroinvaikutus 3,7) sekä palkkaamaan yli 640 uutta TKI-työntekijää. Vaikuttavuutta lisää vielä ulkoisvaikutukset, jotka syntyvät kumppanuuksissa muiden organisaatioiden kanssa.

Business Finlandin laskevaa perusresursointia paikataan tilapäisesti RRF-rahoituksella.

Ilman RRF-varoja Business Finlandin kautta asiakkaille kanavoituva rahoitus putoaisi vuonna 2022 tähän vuoteen verrattuna -89,289 milj. euroa. Määräaikaisten lisäysten turvin Business Finlandin resurssit kuitenkin nyt pysyvät vuonna 2022 jokseenkin samalla tasolla kuin vuonna 2021 ja jopa nousevat yhteensä 14,915 milj. euroa (kuva 3).

Momentti (tuhansia euroja)	JTS 2022	TAE 2022	TA + LTA:t 2021	Muutos
Toimintamenot	97 243	97 243	101 504	-4 261
Toimintamenot/ RRF	0	11 520	3 760	7 760
Avustusvaltuudet	329 038	338 538	382 383	-43 845
Avustusvaltuudet/ RRF	0	233 980	85 640	148 340
Tulevaisuusinvestointiohjelma	0	0	58 200	-58 200
Laivanrakennuksen innovaatiotuki	0	15 000	50 179	-35 179
Lainavaltuudet	146 823	146 823	146 823	0
Pääomalainavaltuudet	0	0	0	0
Pääomasijoitus BF VC Oy	19 400	19 400	19 100	300
Yhteensä	592 504	862 504	847 589	14 915

Kuva 3. Business Finlandin keskeisten rahoitusresurssien muutos vuodesta 2021 vuoteen 2022.
Lähteet: Valtion talousarvio ja lisätalousarviot 2021 sekä hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022.

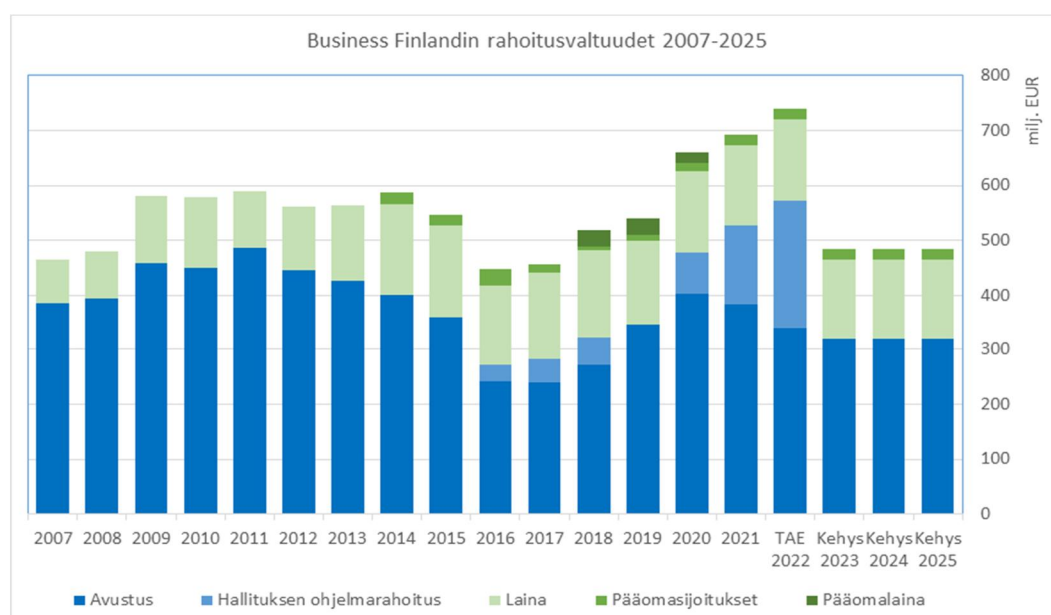
Jos pitemmän aikavälin tarkastelusta jätetään pois korona-epidemian aiheuttamien häiriöiden hillintään osoitetut, aivan poikkeukselliset toimet vuonna 2020 sekä vuosittain laivatilauksen mukaan erillisrahoitusta saavat laivanrakennuksen innovaatiotuet, niin eri vuosien välillä vertailukelpoinen näkymä Business Finlandin kautta kanavoituvaa rahoitukseen on esitetty kuvassa 4. Kuvasta puuttuvat RRF-rahoituksesta vuodelle 2023 odotetut lisäpanostukset, joiden turvin kyseisen vuoden rahoitus nousee lähes vuoden 2022 tasolle.

Muutaman vuoden kestänyt kannusteiden kasvu on nykyisillä päätöksillä taittumassa vuonna 2023, ja sitä seuraa huomattavan raju pudotus vuonna 2024. Kuvasta näkyy selvästi, miten myöntövaltuuksien kasvu on perustunut kokonaan määräaikaisiin ohjelmamuotoisiin rahoituslisäyksiin (Juha Sipilän hallituksen kärkihankerahoitus, Sanna Marinin hallituksen tulevaisuusinvestointiohjelman sekä Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoitus).

Network Services
Teija Lahti-Nuuttila

8.11.2021

BFRK/3/060/2021

Kuva 4. Business Finlandin kautta asiakkaille myönnettävä rahoitus vuosina 2007-2025 ilman korona-häiriörahoitusta ja laivanrakennuksen innovaatiotukea. Lähde: Valtion talousarviot 2007-2021, TAE 2022 sekä JTS 2022-2015

TKI-kannusteiden kehitys ei vastaa kansallista tavoitetta t&k-panostusten kasvattamisesta 4 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä ja vaikea ennakoitavuus heikentää panostusten vaikuttavuutta

Ensi vuodelle kohdistuva Business Finlandin kannusteiden määräaikainen kasvu ei valitettavasti riitä nostamaan elinkeinojen uudistamiseen ja kasvun vauhdittamiseen kohdistuvia kannusteita sille polulle, joka johtaisi Suomen t&k-panostusten nousuun 4 %:iin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Valtioneuvoston kanslian kesällä julkaiseman selvityksen (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-338-8>) mukaan: "Yrityskyselyn perusteella t&k-menot ovat Suomessa kasvamassa, mutta 4 %:n t&k-intensiteetin tavoitetta ei olla saavuttamassa. Tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi t&k-menojen vuosittaista kasvua yli 6 % joka vuosi aikavälillä 2019–2030. T&k-investointien pitäisi lähes tuplaantua vuoden 2019 tasosta, jotta 4 %:n tavoite saavutettaisiin. Tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi julkiselta sektorilta yli 150 miljoonan ja kotimaisilta yrityksiltä noin 290 miljoonan euron vuosittaista kasvua t&k-investoinneissa. Lisäksi tarvittaisiin ulkomaisilta yrityksiltä ja muilta ulkomaisilta rahoittajilta noin 70 miljoonan euron vuosittaista kasvua, jolla rahoitettaisiin Suomessa tehtävää t&k-toimintaa."

Erityisen suuri huoli liittyy Business Finlandin resursoinnin määräaikaiseen luonteeseen: ilman korjaavia päätöksiä Business Finlandin asiakkaille kanavoituvat rahoituskannusteet eivät kasva kansallisen tavoitteen mukaisesti vuonna 2023 ja tulevat Suomen kestävän kasvun ohjelman päätyttyä vuonna 2024 putoamaan - **268,791 miljoonaa euroa** vuoden 2022 tason (753,741 miljoonaa euroa) alapuolelle. Yritykset tekevät omia strategisia päätöksiään t&k-panostuksista ja niiden sijoituspaikoista vuosien tai jopa vuosikymmenten tähtäimellä. Näissä investointilaskelmissa päätöksentekoon vaikuttavat vain pitkäjänteisesti ennakoitavissa olevat toimintaympäristön ominaisuudet. Lyhytaikaisten politiikkatoimien vaikuttavuus jää väistämättä pienemmäksi.